

Vår tids stora samhällsomdaning

Trygghet och tillit i en orolig tid
Konsten att värna demokrati och social hållbarhet
när tiden ömskar skinn och samhället förflyttas
Ett Freds- och utvecklingsperspektiv

Del II Workshop

Hans Abrahamsson

School of Global Studies
Hans.Abrahamsson@globalstudies.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Strukturellt våld

Förändringsresa hållbar områdesutveckling

Synvänder

Global utblick

AGENDA 2030
— globala målen för hållbar utveckling

När världen kommer till Göteborg
Kunskap om och Arbetssätt i
Rättvisa och socialt hållbara Städer

KAIROS

MALMÖ UNIVERSITET
Institutionen för
Globala Politiska Studier

*Försvarsvilja
Samhällelig tillhörighet
Känna sig behövd
KASAM*

Forskningsstudie
Social Hållbarhet
www.omvarldskunskap.se
Kunskapsunderlag
Samhällskontrakt
Behov, Förutsättningar, Utformning

Vikten av förebyggande

Översyn av socialtjänstlagen 2001:453 [dir 2017:39](#)

Diskursiv förändring

Utredningen om kommuners ansvar i det brottsförebyggande arbetet bygger på **regeringens 34 - punktsprogram mot gängkriminalitet**

Prop. 2022/23:43 Kommuner ansvar För brottsförebyggande arbete

Träder i kraft 1.7.2023

Kunskapsbaserat arbetsätt

Lägesbild/åtgärdsplan

Samordning

Tillfälle att tänka nytt och göra annorlunda: (resurssättning

/lagstadgade åtaganden)

Involvera medborgarna !

Stadsledningskontoret
Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-09-01
Diarienummer 0867/19
Handläggare
Zan Jankovski
Telefon: 031-368 01 55
E-post: zan.jankovski@stadshuset.goteborg.se
Göteborgs Stad

Brottsbekämpning
Nyrekrytering av personal
Fördelning föreningsbidrag

...[...] Samröre med och kopplingar till våldsbejakande och extremistiska miljöer [...].
Vem har definitions- och tolkningsföreträde?
Objektivitetsprincipen RF 1:9
Allas likhet inför lagen, saklighet/opartiskhet

Hur hamnade vi här?
Mänskliga FN
Urvalna i förebyggande syfte?

VAR VÄRFÖR HUR
Del II Workshop
5 Synvändor

Nya terrorlagen:
Rådet pekar på bristande tydlighet, risk för alltför långtgående kriminalisering och för bedömningar av politisk art.

Kollektiv bestraffning

Hyresgästers tillsynsansvar förstärks för barn som begår brott

[Dir. 2023:33 Tilläggsdirektiv till Utredningen om tryggare bostadsområden](#)

Statens förändrade roll
När staten drar sig tillbaka
från det politiska rummet
ökar utrymmet för kommuner
och deras nätverk.

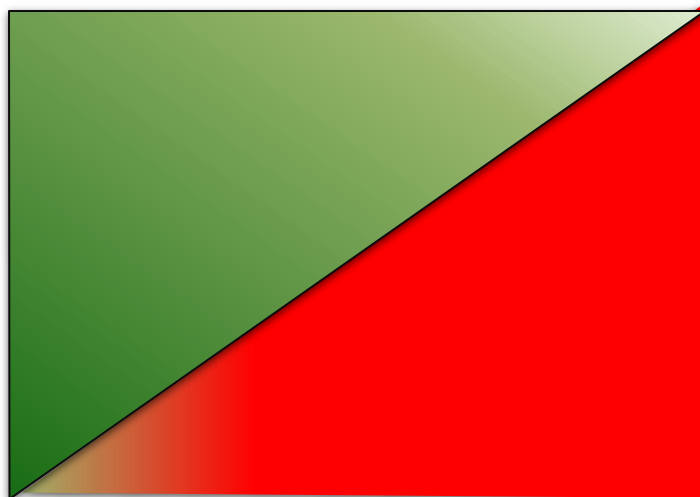
Urbaniseringens utmaningar
Urbaniserings- och tillväxttakt
Finansieringsgap
Inkomst- hälsoklyftor

SPÄNNINGSFÄLT

När det globala möter det lokala

Kommunen som en lokal
nod för hållbar utveckling
och global styrning.....

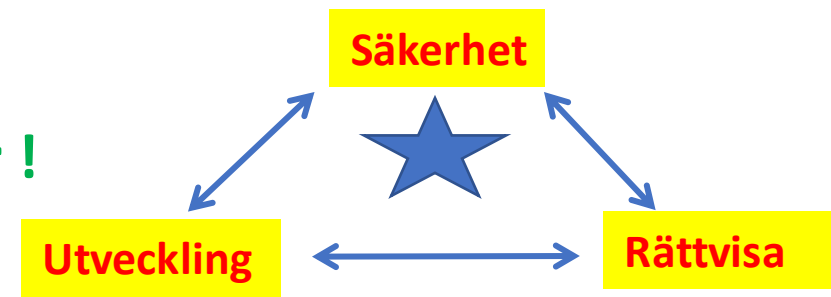

... eller
slagfält för
sociala
konflikter

Synvänder
Utifrån den sociala hållbarhetens
tre värdegrunder och
kommunernas tredubbla uppdrag

Rörelseriktningen är politiskt påverkbar !

**Förmågan att hantera:
SAMHÄLLSPROBLEMENS KOMPLEXITET OCH
DEN SOCIALA HÅLLBARHETENS OLIKA DIMENSIONER**

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Sociala risker

Hot mot det skyddsvärda / Öka säkerheten!

Freds- och utvecklingsforskningen skiljer på Peace Making "negativ fred" (otillräcklig) och Peace building "positiv fred" (utvecklingsaspekten)

Social oro som en icke önskvärd händelse

Förmåga att hantera komplexa samhällsfrågor

Social oro som uttryck för otillfredsställda behov

Synvända
Serviceuppdrag: trygghet-välfärd
Trygghet genom *va kt* bolag
versus relationsbyggande dialog

Vertikal tillit
Institutionellt kapital
(Förvaltningens mottagar kapacitet)
Kontroll av det offentliga rummet
Faktisk säkerhet

Fokus på sociala risker och på individen

Negativ (defensiv) Säkerhet
Brottsförebyggande åtgärder
Situationell trygghetsskapande prevention
Institutionell förmåga
Stängsel, Kontroll, Övervakning
Regelbunden visitering
Bekymringssamtal
Ovanifrån

Konsten av värna demokratin och den sociala hållbarheten

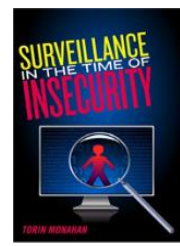
Övervakning
"Hårt mot hårt"
Kort sikt
Kontroll
Misstroende

Polisiära insatser
Lokalpoliser
Policing by consent
Synas, samtala, samverka
Relationsbyggande och gränssättande bemötande

Fokus på tillit och strukturer

Positiv (offensiv) Säkerhet
Tillitsskapande och Trygghetsfrämjande åtgärder
Individuell och Kollektiv förmåga
Förebygga, Främja
(strukturell, social prevention)
Underifrån

Horisontell tillit
Socialt kapital
(sammanlänkande/ överbyggande)
Samhällskontraktets alternativa normer
Upplevd trygghet

Trygghetsparadoxen

Social investeringspolitik
Sociala insatser en investering och inte en kostnad
Arr bryta med utanförskapets onda cirklar

Riktade insatser och universella sociala reformer
Socialtjänst och Folkhälsa i samverkan

Känsla av samhörighet
Tillerkänna människor sina demokratiska och mänskliga rättigheter
Tillgång till det politiska rummet – att kunna göra sin röst hörd och påverka politiska beslut

Dialog och medskapande
från passivt objekt till aktivt subjekt
Makt delning: problemformulering/åtgärdsförslag
Medskapade frisk och sociala hållbarhetsanalyser

Polis förbundet
Saknar frågan om förebyggande insatser i Tidö-avtalet

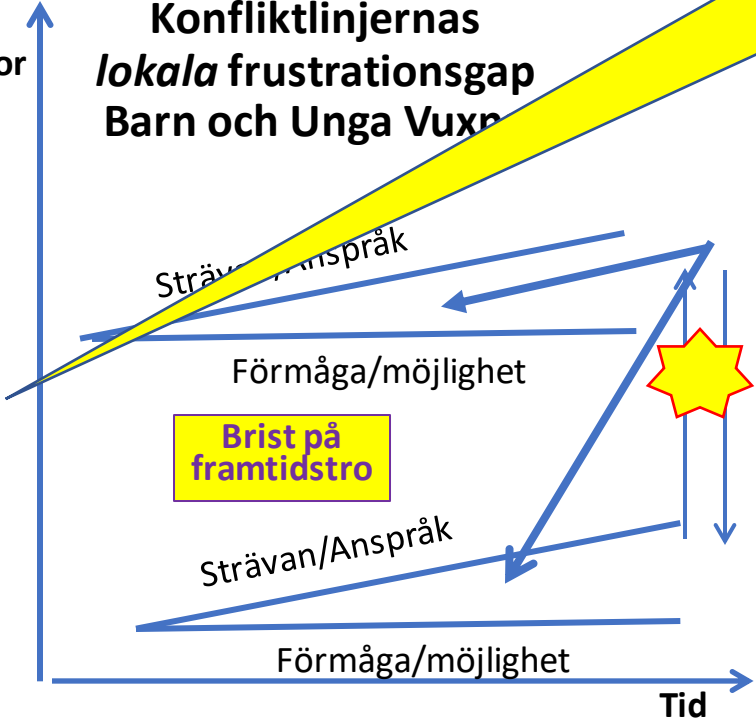
Levnadsvillkor

Social oro som någonting icke önskvärt eller uttryck för otilfredsställda behov?

Konfliktlinjernas lokala frustrationsgap Barn och Unga Vuxna

"Vem vill leva och dö som ett problem , Som ett oönskat liv – JAG VILL VARA MED OCH GÖRA SKILLNAD"

Att identifiera och sluta frustrationsgap

1. Skolans roll: Makt och mening Att känna sig sedd och respekterad Exkluderingens identitet

3. Hantera trauman Ingjuta framtidstro stoppa ond cirkel: bristande framtidstro/ilka förtvivlan/ vanmakt/ fatalism psykisk ohälsa

Ideologidrivna eller kunskapsbaserade insatser

Populistiska politiker löser inte brottsvågen

För att minska risken behöver vi arbeta för att göra riskfaktorerna färre, livsvilkoren bättre och skyddsfaktorerna fler och starkare. Punkt.

Det arbetet pågår ingenstans hos dem som bestämmer. ...[...]... är endast intresserad av ideologisk kamp, populism och positionering.

Polisen Nadim Ghazale, Aftonbladet 20.3.2023

2. Meningsfull fritid Fritidsgården

UTANFÖRSKAP OCH UNGA

mucf Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Inte bara unga män i resursvaga områden, unga kvinnor som söker antidepressiva medel, eller unga män som blir kvar på landsbygden och upplever sig såväl obehövda som oönskade

De stigande förväntningarnas missnöje — De minskade förhoppningarnas vanmakt

Synvänder

Välfärd

"crowding out/
crowding in"

Social Hållbarhet

Ny välfärdsregim

Proportionell universalism

(a) **Generell välfärdspolitik**

Stötdämpare för att hantera
målkonflikterna

(b) **Riktad Social
investeringspolitik**

Ökad heterogenitet medför
skilda behov och förutsättningar

Kompensatoriskt ansvar

Inte en fråga om omprioritering

INKLUDERANDE UTVECKLING

Ompröva synen på sambanden mellan tillväxt och välfärd

Vår tids produktionssystem förändrar
sambanden mellan tillväxt och välfärd

Innovation och kreativitet kräver
ökad kognitiv förmåga och medskapande

Folkhälsans betydelse

**Välfärdens politiska
och sociala betydelse**

Tron på den kollektiva förmågan

**Offentlig sektor –
gemensam sektor**

Work / labour

– oavlönat arbete

Medborgarlön/samhällstjänst

**ANOTHER
DEVELOPMENT**
Nerväxt är det enda
hållbara alternativet

En kommunal utveckling för alla

Ekonomisk tillväxt

**Ekonomisk och
Ekologisk hållbarhet**

Ny tillväxtregim

(a) **Att definiera & mäta tillväxt**

Frikoppling: Livskvalitet/välbefinnande

(b) **Produktionsinriktning**

Ökad lokal resursmobilisering medger
gradvis minskat exportberoende

(när- och hemmamarknadens betydelse)

**Förstärk samspelet mellan
stad och land**

*Offentlig upphandling
som incitament till lokal resursmobilisering*

Synvändera
Demokratiaktör

Makt och medskapande

2. Från att betrakta människor som objekt till att betrakta dem som subjekt
Vikten av medskapande

Den sociala ingenjörskonsten har gått ur tiden
Att bygga ett samhälle
med människor och inte för människor
Komplexa samhällsfrågor ifrågasätter vem som har
Problemformuleringsinitiativitet och tolkningsföreträdet

KASAM
Känsla av sammanhang
känna sig delaktig i något som är
begripligt och meningsfullt

Vår tids samhällskontrakt

Att ompröva
synen på makt
makt över eller
makt till
Medborgarbudget

Vertikal tillit
Institutionell
förmåga

Horisontell tillit
Kollektiv förmåga

Kollektiv förmåga
Mobilisering och handling
Att påverka samhällsutvecklingen
genom att dra åt samma håll

Bristen på
förutsägbarhet och trygghet
reducerar
förändringsbenägenhet
och kollektiv förmåga

Civilsamhällets tudelning

När gamla rörelser
möter nya rörelser?

Komplexa samhällsfrågor som områdesutveckling medför krav på olika perspektiv

Samverkan mellan och inom olika myndigheter för att identifiera brottsförebyggande åtgärder och stärka den institutionella förmågan

Makthavarnas tolkningsföreträde
Risk för rasifierad kunskapsproduktion epistemiskt våld och stigmatisering

Platssamverkan
Effektiv samverkan för trygghet

Rätt insats på rätt plats
– polisens arbete i utsatta områden

RIR 2020:20

bristande samverkan mellan och inom olika myndigheter

Effektiv samverkan för Trygghet

Institutionell förmåga
Kontrollen av det offentliga rummet

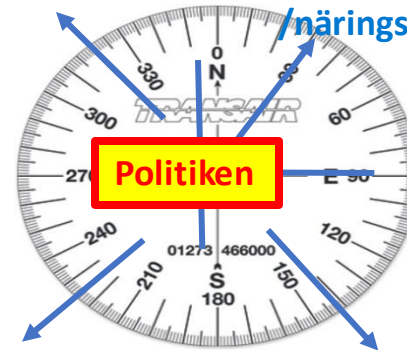
Trygghetsprojekt Medborgardialog vid Komplexa frågor

Kollektiv förmåga
Att göra tillsammans
Sätta gemensamma normer

Förmågan att *lyssna, lära* och *förankra* i 360 grader för att definiera den sociala hållbarhetens områdesspecifika innebörd och stärka kollektiv förmåga

INÅT
Medarbetarnas och samverkansparternas perspektiv

Kommunal förvaltning
Myndigheter Bostadsbolag /näringsliv

Etablerade föreningslivet
Sociala rörelser /lösa nätverk

Utåt
Medborgarnas perspektiv
Barn/unga vuxna

Att återskapa förmågan till sin egen berättelse

Lägga örat till marken lyssna in – hur snacket går? Inkludera även NEJ-röster

Vikten av inkludering

**Synvänder
Samhällsbyggare**

Aktiva och medskapande medborgare – en fråga om mänskliga rättigheter

Från (individuella) *medborgerliga* (negativa) rättigheter (skydd mot något) till (kollektiva) *mänskliga* (positiva) rättigheter (rätten till något)

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948 – politiska och civila rättigheter (absoluta rättigheter)

1966 – ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter – progressiva rättigheter) den första respektive andra generationens rättigheter)

hör främst nationalstaterna och medborgarskapet till begränsade möjligheter till ansvarsutkrävning)

Kraven på mänskliga rättigheter finns (trots sitt ringa juridiska skydd) därför att vi talar om dem och strävar efter dem (diskursiv förflyttning)!!

Kritik
FN:s ESK kommitté
MR-Fonden

Klimatflyktingar och fattigdomens onda cirklar

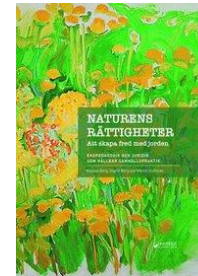
Vikten av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK)

Vår tids Stora Samhällsordning där det lokala flätas ihop med det globala och att människor blivit mer rörliga (lever i transit – nomadliknande tillstånd) ställer krav på att vi förändrar synen på medborgare ”de som bor, arbetar, vistas eller har andra långvariga relationer med platsen (oavsett juridisk status) (SKR 2015).

Agenda 2030 – mål 16 – fredliga och inkluderade samhällen en diskursiv kamp om den tredje generationens rättigheter – kollektiva ekonomiska, social och kulturella rättigheter

(inom de förutsättningar som råder inom varje land – ej tvingande men inte heller begränsande)

Barbados premiärminister Mia Mottley

Det handlar om att värna om den liberala representativa demokratin: minoriteters skydd mot majoriteters förtryck och rätten till utbildning, sjukvård, arbete

5

Synvändera

Samhällsbyggare
hållbar utveckling

3. Från majoritetens tolkningsföreträde till
inkluderande av minoritetens perspektiv
Vikten av perspektivdemokrati (medborgarråd)

”För att folkstyrets former ska vara relevanta måste demokratin ständigt utvecklas... (...)... det är viktigt att var och en kan göra sin röst hörd på andra sätt än att rösta i de allmänna valen”

En politik för en levande demokrati
Regeringen Reinfeldts skrivelse 2013/14:61

Ett lokalt
samhällskontrakt
Behovet !!
Förutsättningarna ?
Utformningen ???

Platsens betydelse ökar och så gör behoven
av lokala samhällskontrakt

Rättigheter och skyldigheter på den plats där man befinner sig.
”Fråga mig inte varifrån jag kommer – fråga mig var jag hör hemma”

Att komplettera den representativa demokratin
med en perspektiv demokrati (medborgarråd)
för att utforma lokala samhällskontrakt
(samverkansavtal för olika samhällsfrågor
och berörda aktörer)

Tillsammanskontrakt

<https://www.youtube.com/watch?v=BQvXFVFNil>

”För att möta samhällets demokratiska utmaningar behöver vi återskapa det demokratiska samtalet för att stärka den representativa demokratin och öka tilliten mellan den politiska organisationen och medborgarna”

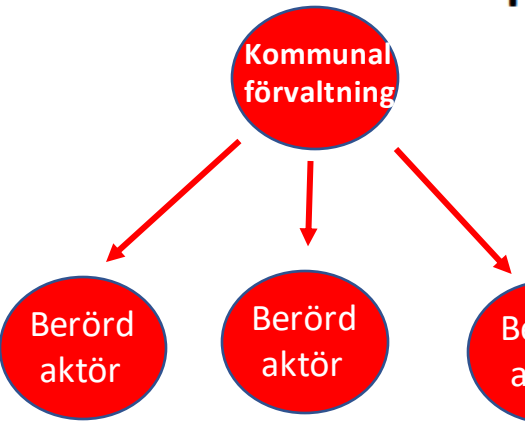

Global utblick

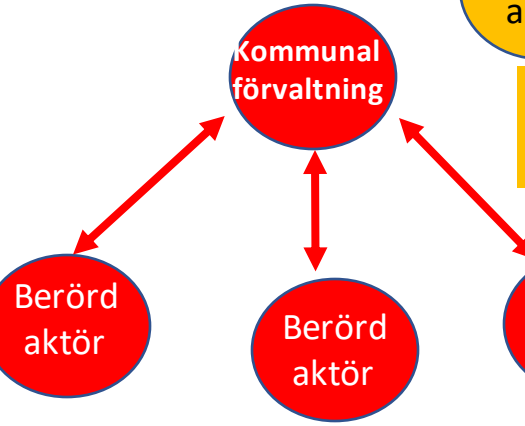

CONVENTION
CITOYENNE
MÉTROPOLITAINE
POUR LE CLIMAT

Enkla frågor

Information Vi tänker göra följande

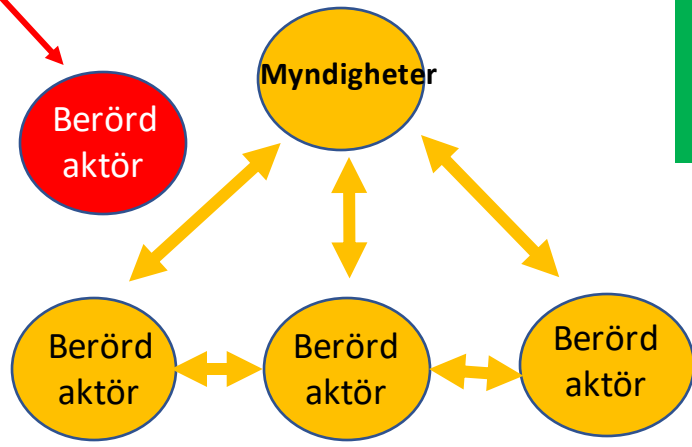

Konsultation Vi vill höra vad ni tycker

Olika typer av dialog för olika frågor

Frågans karaktär avgör vilken metod som lämpar sig bäst

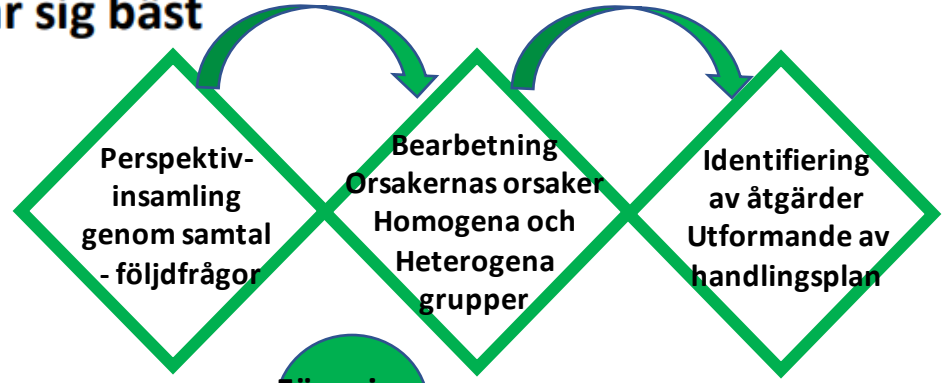
Komplicerade frågor

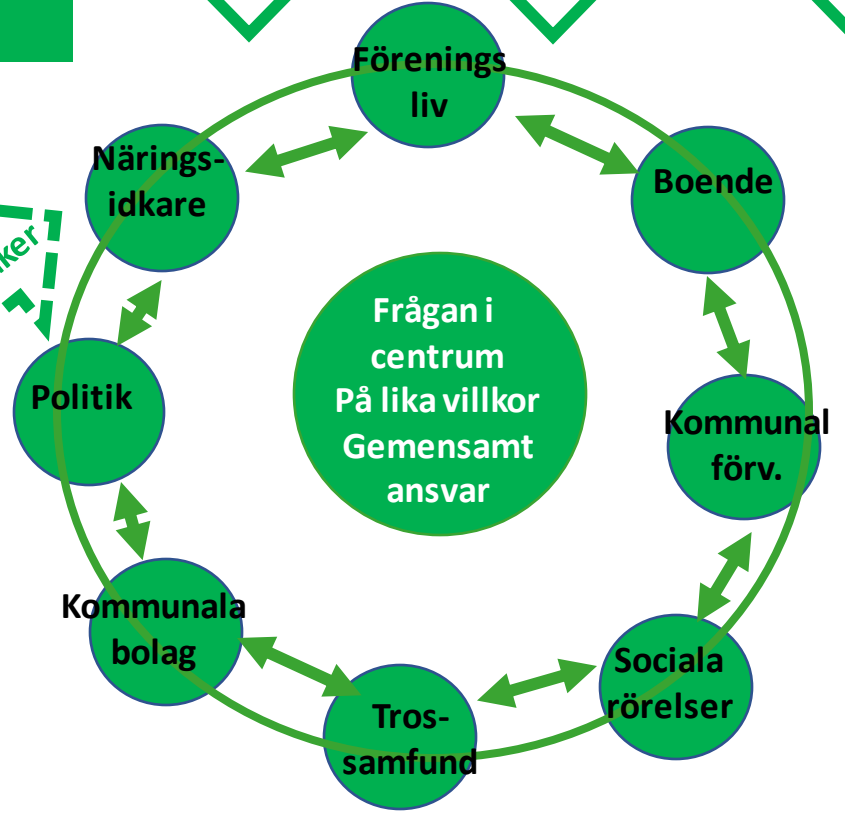
Diskussion Hur bör kommunen hantera frågan

Viktigt för att hantera rykten & skapa tillit

Komplexa frågor
Medskapande medborgardialog med konfrontativa inslag
Maktdelning
Problemformulering, tolkningsföreträde

Att gå bortom symtom och analysera orsakernas orsaker

Vid komplexa frågor är det inte givet att kommunen är den självklara utföraren av identifierade åtgärder

Fyra sätt att gå från ord till handling

Informationsinsamling

Samtalsgrupper

Samarbete
Medskapande

Vad kan jag/
min organisation
bidra med ?

1

Civilsamhällets
organisationer
och föreningar

Överenskommelse
Avsiktsförklaring

2

Medborgares initiativ
Sociala rörelser

Frågan i mitten
På lika villkor
Gemensamt ansvar

3

Kommunen har rådighet

Beslut av
tjänsteperson

4

Kanaliserar in i politisk styrning

Politiska beslut

**Perspektivdemokratis medskapande dialog –
ett verktyg för att komplettera och stärka
den representativa demokratin**

Tack för uppmärksamheten !

Hans Abrahamsson

School of Global Studies

Hans.Abrahamsson@globalstudies.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET